

K e r t o m u s

Vanajan pitäjän Paikkalan kylän Imatran Voimalaitoksen luona tutkitusta hautakummusta.

Liittyy: 2 karttaa, 21 valokuvaa ja

esineet 11419:1-110.

Kesäkuussa 1941 tutki allekirjoittanut Vanajan pitäjässä Imatran Voimalaitoksen länsipuolella, n. 10 m tämän ja Hämeenlinnan kaupungin (ent. Katisten kartanon) raja-aidasta länteen, osan matalahkoa hautakumpua. Syttyneen sodan vuoksi kaivaukset oli lopetettava alkuunsa. Kummusta ehdittiin tarkastaa vain hieman sen länsireunaa. Löytöinä saatiin runsaasti saviastianpaloja, savitiivistettä y.m.s. (11339:1-38); metalliesineitä oli vain pieni rautainen helankatkelma.

V. 1944 kesäkuun 12 - 22 p:nä tutkittiin tämä hautakumpu loppuun. Allekirjoittaneen apulaisina toimivat neiti Ester Holke ja vahtimestarit A. Nurmi ja J. Salo, Kansallismuseosta.

Kummun asema on tarkemmin esitetty v:n 1941 kaivauskertomuksessa. Se on merkitty myös ylioppilas E. Sarasmon Vanajan kiinteistä muinaisjäännöksistä piirtämään inventoimiskarttaan. Kummusta oli Sarasmo löytänyt esineet 11116:1-3. V. 1941 jälkeen on Hämeenlinnan kaupunki ostanut Vuoksenniska Oy:ltä Imatran Voimalaitoksen länsipuolella olevan maa-alueen, joten kaivaus suoritettiin v. 1944 oikeastaan Hämeenlinnan kaupungin alueella, mutta selvyuden vuoksi luen tämän alueen edelleen Vanajan pitäjään.

Tutkittu hautakumpu oli tyypillinen kivien ja mullan sekainen. Se oli rakennettu kolmen ison kiinteän kiven ympärille. Pohjassa oli muitakin alunperin paikalla olleita kiviä, jotka erottaa kartalta siitä, että niihin on merkitty vain pintapunnitusluku. Varsinaisena n.s. silmäkivenä on pidettävä eteläisintä isoa kiveä, jonka vierestä kaikki parhaimmat löydöt tavattiin. Kivien välistä aukkoa oli ilmeisesti ajateltu varsinaiseksi hautauspaikaksi, koska siinä oli nokea ja hiilen

sekaista maata eniten ja pienempiä kiviä ladottu runsaimmin. Saviastianpaloja oli kummun joka kohdassa, eniten kuitenkin sen etelä- ja länsireunassa. Erikoisen runsaasti niitä oli pohjoisreunan ison kiven halkeamassa. Siihen oli pantu useita astioita, mutta mitään muuta esinettä ei siitä kuitenkaan tavattu. Hevosen hampaita ja poskiluunkappaleita löydettiin niinkään kummun eri osista ja kerroksista. Toiset niistä olivat siksi syvällä, että ne epäilemättä ovat joutuneet siihen hautausrakennettaessa. Näissä luissa ei ole palamisen merkkejä. Palaneita luunsiruja tavattiin kummusta yllättävän vähän, vain muutama siru sieltä täältä. Todennäköistä on, että siihen on kätkeyty vain yhden vainajan jätteet, sitä osoittaa, paitsi luunsirujen niukkuus, myös esineitten vähälukuisuus. Niistä päättäen on komeaan hautakumpuun kätkeyty vainaja ollut mieshenkilö, jonka omaisuutta on myös haudasta löydetty yksi ainoa helmi hyvinkin saattanut olla. Savitiivistettä ja arvoituksellisten savikiekkojen kappaleita löytyi niinkään kummun eri osista.

Helsingissä 29. tammikuuta 1945.

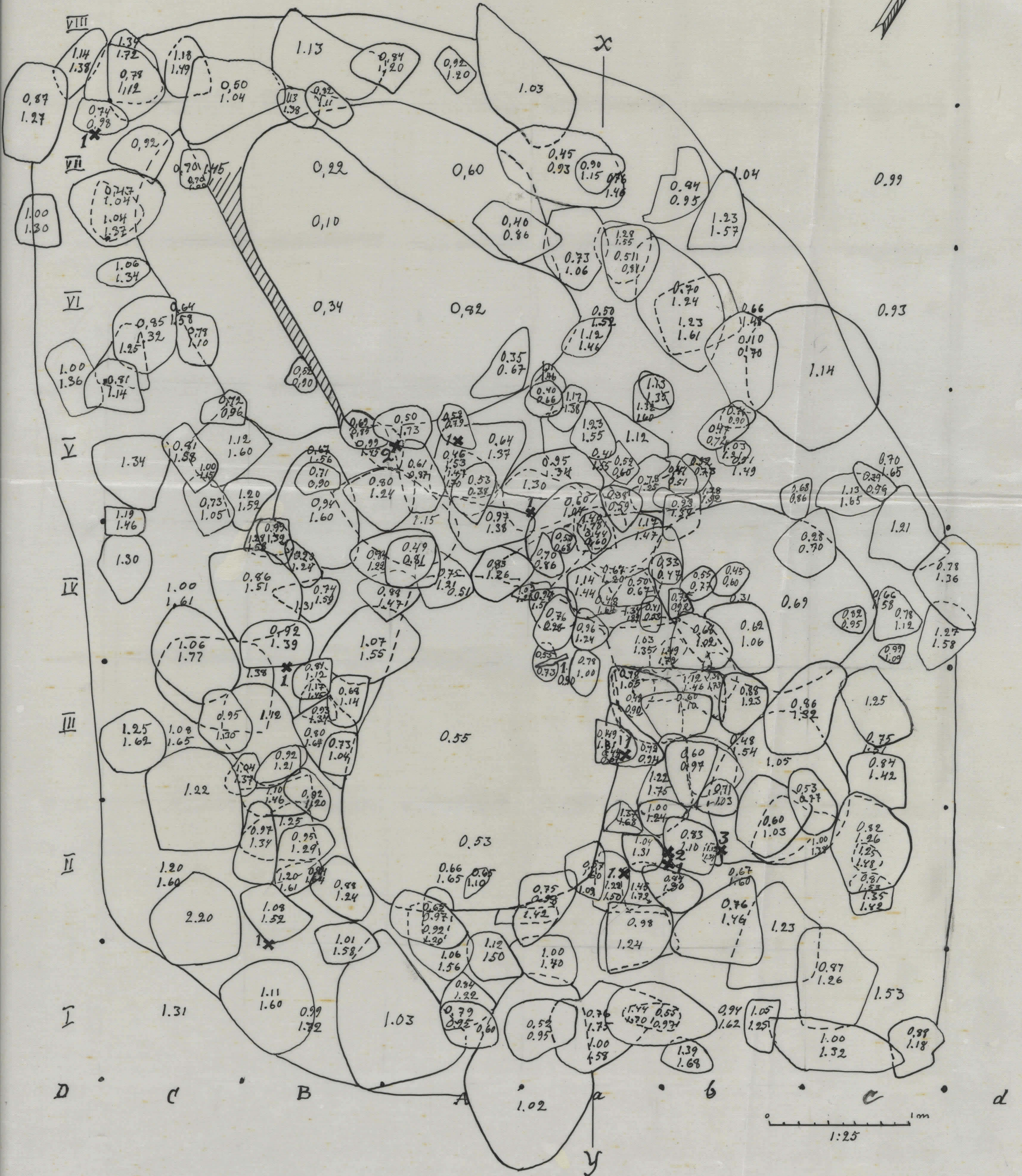
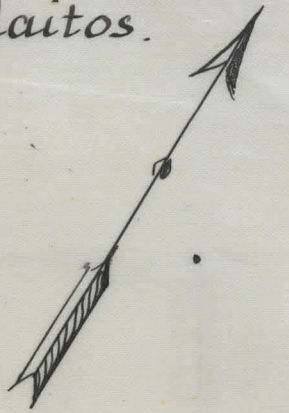
Elmer Palmo

Vanaja, Paikkalan kl. Imatran Voimalaitos.

Piirtänyt H. Salmo

12-22. VI. 1944.

1:25

Läpileikkaus kohdasta x-y

Vauaja, Juustuan Voimalaitos.

L.13740.

Näköala röykkiöstä länteen.

L.13741.

Näköala röykkiöstä etelään.

L.13742.

Näköala röykkiön pihasta luu-
naasen. Näelli Penttulan kasvatuslaitos.

Vauvoja, Justran Voimalaitos.

L. 13743.

Sähkötehdas räjähien paikalla ku-
vattuna källistumistaan.

L. 13746.

Yleistuva.

Vauaja, Juvan Voimalaitos.

L. 13744.

Pöykkiön paikka sähkötehtaan
kohdalla olevan matalan rakennuksen
edessä. Kuvaattuna lounaasta.

L. 13745.

Pöykkiön paikka lounaasta näkin.

Vauaja, Jämsän Voimalaitos.

L. 13747.

Pöykkiön Remdat I - II : A.

L. 13748.

Pöykkiön, remdat I - II : a - b.

Vaana, Fintan Voimalaitos.

L. 13749.

Profiili I: a-b.

L. 13750.

Profiili V - VI: a-b.

H. Salonen 1944.

Vausaja, Finlan Voimalaitos.

L. 13757.

Soljen 11419:41 löytöpaikka x

L. 13752.

3:1 Kaikäänkäyri 11419:57
löytöpaikka.

H. Salonen 1944.

Vauaja, Juvan Voimalaitos.

L. 13753.

II: A silmälini idästä.

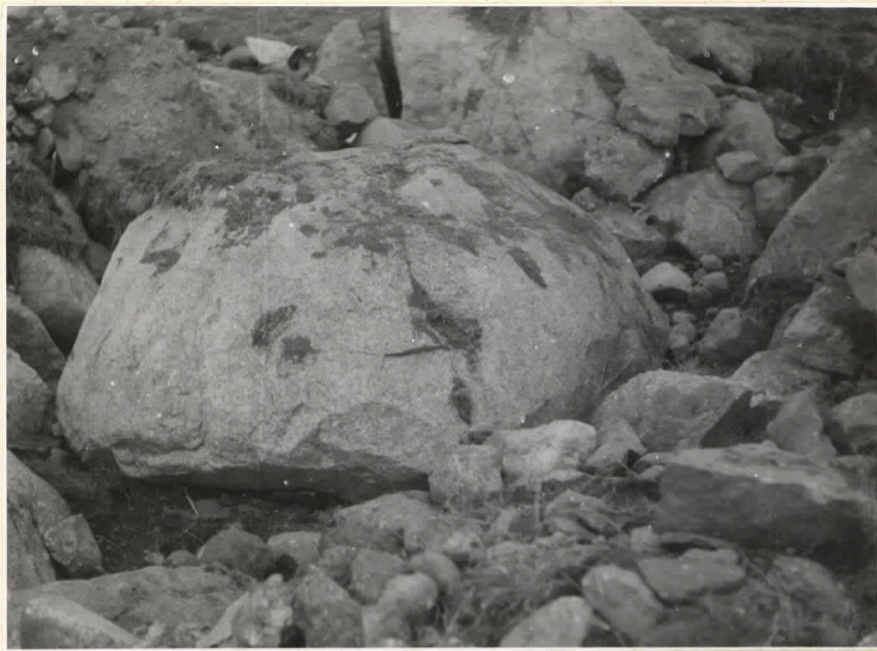

L. 13754.

6:1 silmälinen pohdistus.

H. Salvo 1944.

Vauaja, Juetan Voimalaitos.

L. 13755.

Silmälini paljastattuna.

L. 13756

Ko haljannut kivi reunassa V - VII.
Raosta löytyi runsaasti seinäastian-
paloja.

H. Salus 1944.

Vausaja, Juatanen Voimalaitos.

L. 13757.

Röyhtäisö tutkimuksen jälkeen.
Kuvattu Koillis-suunnasta.

L. 13758.

Röyhtäisö tutkimuksen jälkeen.
Kuvattu Koillis-suunnasta.

Vausja, Juvan Voimalaitos.

L. 13759.

5:1. Hautelokuva.

L. 13760.

Työ onnellisesti suoritettu. Kaivauksen suorittajat: uti Holke, rakentimestait Selo ja Nuruin, kaikkii Kansallismuseon kavatija.

H. Seleno 1944.